

Patent- och marknadsdomstolen

Regeringskansliet
Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till
ku.md@regeringskansliet.se

Yttrande över SOU 2025:100: Åtgärder mot illegal ip-tv

(Ku2025/00953)

Patent- och marknadsdomstolen har granskat författningsförslagen i betänkandet med utgångspunkt i de intressen som domstolen har att beakta. Domstolen lämnar följande synpunkter.

Förslaget om att Patent- och marknadsdomstolen ska vara exklusivt forum och konsekvenserna för domstolen

Domstolen har ingen invändning mot förslaget till ny forumregeln i 10 a §, som innebär att Patent- och marknadsdomstolen ska handlägga mål och ärenden enligt den föreslagna lagen om förbud beträffande viss utrustning för obehörig tillgång till skyddade medietjänster (2000:171).

Domstolen noterar att utredningen bedömer att förslagen kan komma att medföra vissa kostnader för Patent- och marknadsdomstolen men att dessa kan finansieras inom befintligt anslag (s. 104). Betänkandet innehåller inte någon uppskattning av förväntad måltillströmning.

Patent- och marknadsdomstolen har till dags dato handlagt knappt 25 mål om illegal ip-tv, som i huvudsak avsett brott enligt upphovsrättslagen (1960:729). Domstolen kan konstatera att det under de senaste åren i snitt kommit in ett mål om året till domstolen. Med hänsyn till den utökning av det straffbara området som föreslås, vad som anges i betänkandet om den potentiella omfattningen av illegal ip-tv-användning samt den prioritering av frågan som exempelvis åklagare och polis föreslås göra, kan måltillströmningen komma att öka i en inte obetydlig omfattning. Hur stor omfattningen blir beror på flera faktorer, bl.a. hur stora resurser som brottsutredande myndigheter lägger på aktuell typ av utredningar och i vad mån det kan förväntas att strafförelägganden kommer att utfärdas.

Ip-tv-mål som avser distributionsledet kan enligt domstolens erfarenhet vara omfattande och komplexa. Även mindre mål, exempelvis rörande användarna av ip-tv, skulle kunna bli resurskrävande om de förekommer i större mängd. Patent- och marknadsdomstolen kan därmed inte utesluta att förslagen kommer att innebära ett behov av utökade resurser för domstolen.

Övriga författningsförslag

Den aktuella lagstiftningen innebär att olika förfaranden med utrustning som särskilt utformats eller anpassats för att ge obehörig tillgång till vissa medietjänster är kriminaliserade.

Domstolen konstaterar att lagen är konstruerad på ett sådant sätt att flera bestämmelser i lagen behöver läsas tillsammans för att det ska gå att förstå vad som omfattas av straffstadgandena. Det innefattar vad som utgör de skyddade tjänsterna enligt 2 och 3 §§, vad som är olaglig utrustning enligt 4 § och de kriminaliserade förfarandena enligt 5 §. Denna struktur gör lagen svårtillgänglig och det är också svårt att endast utifrån lagtexten förstå innebörden av de olika begrepp som används och därmed vad som utgör det kriminaliserade området.

Genom förslaget till ändring i 4 § definieras ”*olaglig utrustning*” som utrustning, programvara eller annan teknisk lösning för att göra en tjänst som omfattas av lagen tillgänglig utan tjänsteleverantörens godkännande. Enligt domstolen ger begreppet utrustning intrycket av att det skulle vara fråga om fysisk utrustning trots att den breddade definitionen är tänkt att träffa alla former av tekniska lösningar, t.ex. en fil som innehåller lösenord eller koder. Ett annat begrepp bör övervägas.

Den kriminaliserade hanteringen enligt 5 § första stycket utvidgas till att omfatta att yrkesmässigt eller i förvärvssyfte marknadsföra olaglig utrustning. Som anges i betänkandet kommer marknadsföringslagen (2008:486) alltjämt vara tillämplig vid marknadsföring av olovliga tjänster. Det framhålls att samma gärning inte får föranleda dubbla sanktioner och att omständigheterna i det enskilda fallet får avgöra lagval (s. 111). Huruvida ett visst förfarande prövas enligt marknadsföringslagens regler eller den föreslagna straffregleringen beror på om någon taleberättigad aktör för en talan vid domstolen enligt marknadsföringslagen eller om åtal väcks. Om båda typer av talan förs kan frågor avseende förbudet mot dubbelbestraffning aktualiseras. Det vore mot denna bakgrund önskvärt att resonemanget avseende dubbla sanktioner utvecklas.

Det kriminaliserade området i 5 § andra stycket som avser privat bruk, utvidgas till att omfatta innehav. Utöver att olaglig utrustning enligt förslaget inte får anskaffas, innehas eller användas för privat bruk är en förutsättning för straffansvar att någon av de nyss nämnda förfarandena skett *”i syfte att ge obehörig tillgång till en skyddad tjänst”*. Det är inte tydligt för domstolen vad som ska prövas i detta led, givet att definitionen av olaglig utrustning är att den utformats eller anpassats för att göra en skyddad tjänst tillgänglig utan tjänsteleverantörens godkännande. I vilka situationer kan det tänkas att en person innehar olaglig utrustning utan att det är i syfte att ge (bereda sig?) obehörig tillgång till en skyddad tjänst? Utformningen bör övervägas ytterligare.

I 6 § tredje stycket föreslås en ny bestämmelse om grovt brott med angivande av vissa kvalifikationsgrunder, bl.a. att brottsligheten föregåtts av särskild planering och att den har utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form. Enligt domstolen torde det ligga i aktuell typ av brottslighets natur att den ofta föregås av särskild planering eller har utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form. Följaktligen bör det i många fall kunna bli fråga om grovt brott. Det kan emellertid poängteras att det, likt inom annan organiserad brottslighet, ofta kan vara fråga om en hierarki där personer är mer eller mindre delaktiga i och har olika vinning av brotten.

Avslutningsvis konstaterar domstolen att förslagen innebär att det i större utsträckning än i dag bör uppstå situationer när otillåtna förfaranden enligt lagen överlappar med vad som utgör brott enligt upphovsrättslagen. Enligt domstolen bör denna fråga belysas ytterligare och vägledning ges beträffande frågor om brottskonkurrens.

Patent- och marknadsdomstolen har i övrigt inte några synpunkter på förslagen i betänkandet.

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Malou Lindblom samt rådmannen Anna-Karin Berglund (referent) och tingsfiskalen Elin Holmquist efter föredragning av tingsnotarien Emil Wellander.

Malou Lindblom

Emil Wellander